

INTERVIEW PHILIPPE FRANCO EN ÉRIC GIACOMETTI

DOOR WOUTER PORTEMAN - FOTOS: RAYMOND LAGAE

“Largo is noch Bond, noch Zuckerberg. Largo Winch is Largo Winch, de grootste stripheld van onze eeuw.”

Daar is hij! Een nonchalant wit hemd, een spijkerbroek, een oprechte, luide lach, een hele rij fans die reikhalzend naar hem uitkeken. Eindelijk, de grootste ster van de Antwerpse Boekenbeurs is toegekomen. Philippe Francq, de man achter LARGO WINCH, is *larger than life*. In zijn schaduw volgt Éric Giacometti, de Franse Pieter Aspe, maar nu vooral bekend als de nieuwe scenarist van LARGO WINCH. Ze zijn nieuwsgierig. Razend benieuwd wat de Nederlandstalige fans vinden van het nieuwe album. Elke handtekeningjager wordt aan een minikruisverhoor onderworpen. Als blijkt dat het nieuwe scenario ook hier met applaus werd ontvangen, raakt de sfeer geleidelijk aan lossen, uitgelaten zelfs. Het ideale moment om de heren enkele vragen voor te schotelen.

We zullen maar meteen met de deur in huis vallen. Hoe groot is de opluchting nu MORNING STAR zo goed is ontvangen? Of sliepen jullie al op twee oren?

FRANCO: “Ik was er toch vrij gerust in. Toen ik voor de eerste keer het scenario van Éric las, wist ik onmiddellijk dat we kwalitatief weer goed zaten. De definitieve opluchting kwam er pas toen de journalisten en onze lezers onze mening deelden. Je weet immers nooit of het grote publiek je

nog zal volgen, want wij zijn al bijna twee jaar bezig met dit project. In die tijd kan de smaak van de lezers totaal veranderen.”

Aan wat hecht u het meest belang? De mening van de journalisten of de lezers?

FRANCO: “De lezers natuurlijk. Maar je kan het ene niet zonder het andere zien. De pers heeft een belangrijke signaalfunctie die in het beste geval de inspanningen van de marketing-

“Tot nu toe is er nog niemand op ons afgestapt die het verhaal de grond heeft ingeboord en het vorige van Jean Van Hamme heeft verheerlijkt.

afdeling van de uitgeverij versterkt. Die persreacties vielen heel goed mee. Het album is nu enkele weken geleden verschenen en we hebben sindsdien vele lezers ontmoet. Op signeersessies polsen we steeds wat ze van het album vinden. We hebben echt wel de indruk dat MORNING STAR in de smaak valt. Tot nu toe is er nog niemand op ons afgestapt die het verhaal de grond heeft ingeboord en het vorige van **Jean Van Hamme** heeft verheerlijkt. De algemene teneur is dat ze blij zijn

om opnieuw de Largo te ontmoeten toen hij op zijn best was.”

De Largo van de eerste tien delen, dus?

FRANCO: “Dat nu ook weer niet. Er zaten nadien ook schitterende tweelunken bij. Maar ze hebben niet allemaal eeuwigheidswaarde. De kwaliteit werd soms wat wisselvallig. Het zij zo. Maar we knopen nu weer aan met de krachtige, betere Largo.” *(lacht)*

MORNING STAR begint met de dood van Saïdé, Largo's grote vlam. Dat lijkt ons een overduidelijke boodschap. Vloekte het gelukkige familieleven met het DNA van de serie?

FRANCO: “Ja. Het is onmogelijk in fictieve stripreeksen dat vrijgezellen zoals een Largo Winch nog dergelijke spannende avonturen beleven eenmaal ze gaan samenwonen. Dat is gewoon een feit. Geconsolideerde liefde is een natuurlijke rem op een zwaar avontuurlijk leven. Een andere piste is om zoals bij BUDDY LONGWAY, Largo de ware liefde te laten vinden en kinderen te laten krijgen. Maar voor je het weet, heeft hij een lange baard en is hij zeventig jaar.”

Mag Largo dan niet ouder worden? Of moet hij zoals Buck Danny steeds eeuwig jong zijn in een veranderende maatschappij?

FRANCO: “Largo zal altijd even oud blijven, maar de setting zal min of meer actueel zijn. Daardoor moet je elk tweeluik bekijken in zijn historische context. Het eerste deel, DE ERFGENAAM, dompelt je onmiddellijk onder in de vroege jaren 1990. De sfeer en tijdsgeest waren toen helemaal anders dan in MORNING STAR dat zich vandaag afspeelt. Op een mobiele telefoon zie je ergens de datum 20 december 2017 (op pagina 16, red.). We hebben ons dus een kleine tijds-sprong veroorloofd. Maar dit tweeluik zal altijd verbonden zijn met de jaren 2016 en 2017. Het volgende tweeluik zal de sfeer uitademen van 2018 en 2019. Misschien gaan we over vijftig jaar geconfronteerd worden met criti-casters die dat deel veroordelen zoals nu gebeurt met KUIFJE IN AFRIKA. Dat risico nemen we er graag bij.”

Hoe belangrijk is het dat het karakter van Largo geloofwaardig blijft? De jaren 1990 waren immers anders dan vandaag?

FRANCO: “Largo’s karakter evolueert mee met de tijd en de maatschappij. Toen Van Hamme LARGO WINCH creëerde, plaatste hij de Winch-zetel in Lichtenstein. Eind jaren 1980 was het een geaccepteerde evidentie dat je moest frauderen of de fiscus te slim af zijn. Het hele bank- en financiewezen was erop gebaseerd om via advocaten

of andere tussenpersonen zoveel mogelijk te verduisteren, ontduiken of ontwijken. Vandaag pikken de mensen dat niet meer. Kijk maar wat een ophef de Panamapapers veroorzaakt hebben. Het is dus logisch dat onze lezers zich niet meer kunnen vereenzelvigen met een ‘miljardair in spijkerbroek’ die geen belastingen zou betalen.”

Mmm, er is dan toch nog werk aan de winkel bij de Winch Group. Als je het organigram van Winch Group bekijkt, zie je dat de hoofdzetel van hun eigen bank zich bevindt in Luxemburg en geleid wordt door een Zwitser.

GIACOMETTI: *(lacht)* “Luxemburg is inderdaad een fiscaal paradijs voor ondernemingen. De staat Delaware is dit voor de Amerikanen. Je betaalt er alleen lokale taksen. En zo zijn er nog.”

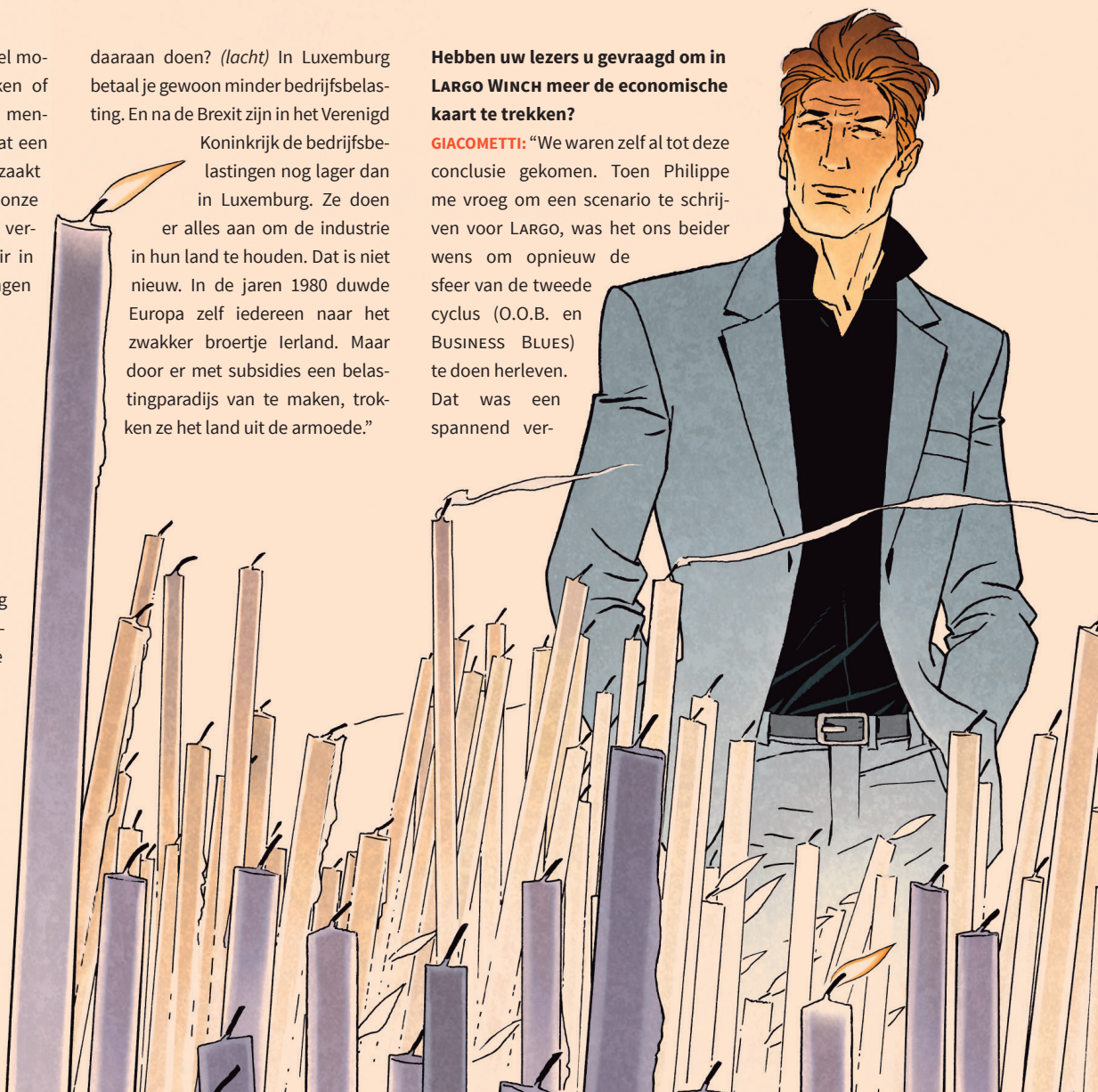
Largo Winch kondigt in MORNING STAR trots aan dat hij belastingen wil betalen. Maar met die bancaire hoofdzetel in Luxemburg, lijkt het er toch op dat de Winch Group een structuur heeft die belastingen wil ontwijken.

FRANCO: “Tja. Wat kunnen wij

daaraan doen? *(lacht)* In Luxemburg betaal je gewoon minder bedrijfsbelasting. En na de Brexit zijn in het Verenigd Koninkrijk de bedrijfsbelastingen nog lager dan in Luxemburg. Ze doen er alles aan om de industrie in hun land te houden. Dat is niet nieuw. In de jaren 1980 duwde Europa zelf iedereen naar het zwakker broertje Ierland. Maar door er met subsidies een belastingparadijs van te maken, trokken ze het land uit de armoede.”

Hebben uw lezers u gevraagd om in LARGO WINCH meer de economische kaart te trekken?

GIACOMETTI: “We waren zelf al tot deze conclusie gekomen. Toen Philippe me vroeg om een scenario te schrijven voor LARGO, was het ons beider wens om opnieuw de sfeer van de tweede cyclus (O.O.B. en BUSINESS BLUES) te doen herleven. Dat was een spannend ver-

Ik ben heel tevreden over de hele reeks. Ze zit goed in elkaar. Ik zou vandaag enkel wat nevenpersonages anders invullen. Sommige zijn me te karikaturaal.

haal, maar met een educatieve boodschap. Pagina's lang werd je er op een eenvoudige wijze ingewijd in iets moeilijks als een openbaar overnamebod. Ik herinner me nog dat ik die pagina's twee of drie keer moest herlezen, maar ik vond dat fantastisch. Ik voelde dat ik op dat moment absoluut waar voor mijn geld kreeg. Toen ik dat verhaal vertelde aan Philippe, bleek ook hij dat hoofdstukje geweldig te vinden. In de laatste LARGO's bleef ik op het gebied van economische verheldering wat op mijn honger zitten terwijl die wereld net zo in verandering was. Het was dus van in het begin onze intentie om opnieuw een stuk verborgen economie te verhelderen. Er is keuze genoeg. Ik besloot me te richten op de automatische beurstransacties. Vandaag is dat een enorm gevaarlijke evolutie. De mensen beseffen dat veel te weinig. Overal visualiseert men het jaren 1980-idee dat beursmakelaars zijn de koersen bepalen. Maar de computers hebben deze rol al lang overgenomen. Zij bepalen vandaag de koersen. Als ze een wereldwijde opportuniteit opmerken,

kunnen zij door duizenden orders in dezelfde milliseconde te plaatsen, een koers echt beïnvloeden. 80% van het aantal Amerikaanse beursorder gebeurt vandaag al automatisch. Het gevolg is dat sommige HFT-bedrijven¹ de markt proberen te misleiden. Dat is bijzonder gevaarlijk!"

Echt nieuw is dat toch niet? Een jaar of acht, negen geleden was er toch bijna zo'n beurskrach?

GIACOMETTI: "Maar de ergste HFT-gerelateerde krach was vorig jaar, kort na de Brexit. Via flitshandel op de Aziatische markt kende de Engelse pond de zwaarste klappen ooit. En dat in enkele luttele seconden. Deze miljardenvaard werd volledig veroorzaakt door elkaar versterkende algoritmes."

Het was dus geen Fat Finger?²

FRANCO: "Fat Fingers bestaan niet." (lacht)

GIACOMETTI: "Fat Fingers zijn sprookjes om ons in slaap te wiegen. In 2010 kwamen we pas uit de rommelkredietencrisis of we rolden in de Europese crisis waar hele landen niet meer kredietwaardig waren. Herinner je de

Griekse toestanden. Kort na deze crisis maakte de New Yorkse beurs een zware val. Er was overal paniek, maar kort daarna herstelde die zich. De officiële (!) mededeling was toen dat het een Fat Finger-ongelukje was waarbij een of andere trader zich vergist had tussen de B en de M. Zomaar eventjes biljoen (miljard) of miljoen fout typen. Het werkte, want de publieke opinie was weer gesust. Maar je moet toch een oen zijn om dat te willen geloven! Als je zelf een rekening overschrijft, let je toch ook een beetje op hoeveel nullen je typt. (lacht) Al snel bleek dat het om een algoritmeaanval ging. De SEC³ die dergelijke beursbewegingen onderzocht, kwam uiteindelijk uit bij een Londons HFT-bedrijfje dat doelbewust de beurs had gemanipuleerd via enkele specifieke beursdeals. Dat idee ging ik gebruiken voor een van mijn volgende romans. Maar ik praatte er toevallig over met mijn vriend Philippe en plots vroeg hij of ik hier een scenario van wilde schrijven. De rest is geschiedenis."

Dju. Ik wou net vragen wat jullie Fat Finger was bij LARGO WINCH. Maar

aangezien Fat Fingers niet bestaan, kan ik die vraag nu weggooien... Bedankt hé.

GIACOMETTI: "Het was nochtans een originele vraag. Maar ja... Pech hé." (lacht)

FRANCO: (lacht) "Ik ben heel tevreden over de hele reeks. Ze zit goed in elkaar. Ik zou vandaag enkel wat nevenpersonages anders invullen. Sommige zijn me te karikaturaal."

Bedoelt u hiermee bijvoorbeeld Largo's privépiloot Freddy?

FRANCO: "Nee, ik heb het eerder over de booswichten die me te eendimensionaal zijn. Ze mochten wat complexer zijn. In die val ga ik niet meer trappen."

De Winch Group is een halve coöperatieve. Met hun bedrijfsbank financieren ze hun eigen projecten. Ze hebben geen of nauwelijks nood aan externe financiële middelen en zijn dus ook niet beursgenoteerd. Waarom valt net zo'n bedrijf de beurs dan aan?

FRANCO: "We gaan het vervolg van

¹ HFT, High Frequency Trading of flitshandel, is een methode om te speculeren op valutaten aandelenkoersen waarbij in zeer korte tijd (minder dan een seconde) zowel gekocht als verkocht wordt.

² Een menselijke typfout waar je bijvoorbeeld een miljoen euro overschrijft in plaats van duizend euro.

³ De Securities and Exchange Commission, ook wel afgekort als SEC, is de Amerikaanse toezichthouder van de verschillende effectenbeurzen. Gevestigd in Washington DC.

het verhaal niet aan je neus hangen. Anders mag je de rest van je interview onder spoilers zetten.” (*bulderlucht*)

GIACOMETTI: “Troost je. Het volgende deel is één groot antwoord op je vraag. Ik ga toch een tipje van de sluier oplichten: je zat al goed met de huisbank van de groep. Ook de Winch-bank beheert een enorm for-

tuin. Alle grotere banken hebben een reusachtig R&D-budget (Research & Development, red.). In het Oosten gaan deze budgetten in-te-graal naar HFT-projecten. Een bank die niet op deze trein springt, zet zichzelf vandaag volledig buitenspel. Waarom zou Largo’s bank anders zijn dan in de rest van de wereld?”

Even iets anders. De stijl van MORNING STAR is helemaal anders. Het is onrustiger. Er zit minder actie in maar het ritme is veel gejaagder. Het is een moderne strip geworden. Was dat de initiële bedoeling of is dat eerder een logisch gevolg?

FRANCO: “Ik ben blij dat het zo overkomt. Dat gedrevene zat al vanaf

het begin in het scenario. Er zijn veel sprongen in de tijd en over verschillende locaties. Dat zorgt voor een geweldig ritme boordevol variatie. Dat is het allergrootste verschil met een scenario van Jean Van Hamme. Daar wist ik al op pagina 16 hoe het verhaal ging aflopen. Toen ik Érics scenario las, wist ik op hetzelfde paginanummer helemaal nog niet waar dit allemaal zou eindigen. Integendeel, ik moest nog een hele stapel lezen en uiteindelijk sta je versteld dat dit allemaal in één verhaal voorkomt. Dan vraag je je natuurlijk af hoe je al dat zotte geweld gaat omzetten in je tekeningen. Uiteindelijk lukt dat nog gemakkelijk, maar je wordt wel van de ene plaats naar de andere gekatapulteerd. Om de vijf, zes pagina’s heb je een korte actiescène waar ik tijd en ruimte voor neem, want die scènes worden stelselmatig heftiger en heftiger. De rest van de plot neem ik er dan tussen waardoor we soms drie maal per pagina van setting wisselen. Zo krijg je onmiddellijk een zwierig ritme. Niet dat je het album snel uit hebt, maar het is een echte pageturner geworden. Spanning troef!”

GIACOMETTI: “Dat is iets waar ik in mijn romans ook altijd op let. Dat is mijn beroep. Ik heb een hekel aan boeken waar men je aan het lijntje houdt. Het moet vooruit gaan. Kijk maar naar de nieuwe televisieseries. Als ze een beetje budget

“Er zijn veel sprongen in de tijd en over verschillende locaties. Dat zorgt voor een geweldig ritme boordevol variatie.

hebben, word je ook daar alle kanten uitgestuurd. Maar op bepaalde momenten moet je op de rem duwen en echte rustpauzes inlassen. Doet men dat niet, dan is de romanlezer na vijftien minuten buiten adem en legt die het boek gewoon opzij. In LARGO las ik ook rustpauzes in zoals bijvoorbeeld de pagina's met Lloyd Bancroft."

Het nadeel van die snelle openschakeling van settings is dat de harmonie van een pagina soms verstoord geraakt. Op pagina's 38 en 39 bijvoorbeeld springen we van Londen over Sint-Petersburg naar Chicago. Elke stad heeft voor de leesbaarheid – denk ik – een ander hoofdkleur gekregen. En zo gaan we van roze over groen naar blauwgrijs. Ik vind dat druk.

FRANCO: "Altijd wanneer ik verander van plaats, gebruik ik een andere hoofdkleur. Dat verhoogt inderdaad de leesbaarheid."

Maar dan wel aan het begin van een pagina...

FRANCO: "Nee. Je moet eens de oudere albums herlezen. Ik heb niet de indruk dat ik voor MORNING STAR anders gewerkt heb dan voor de andere LARGO's."

Zijn de kleuren dan anders? Feller misschien?

FRANCO: "De eerste veertien delen

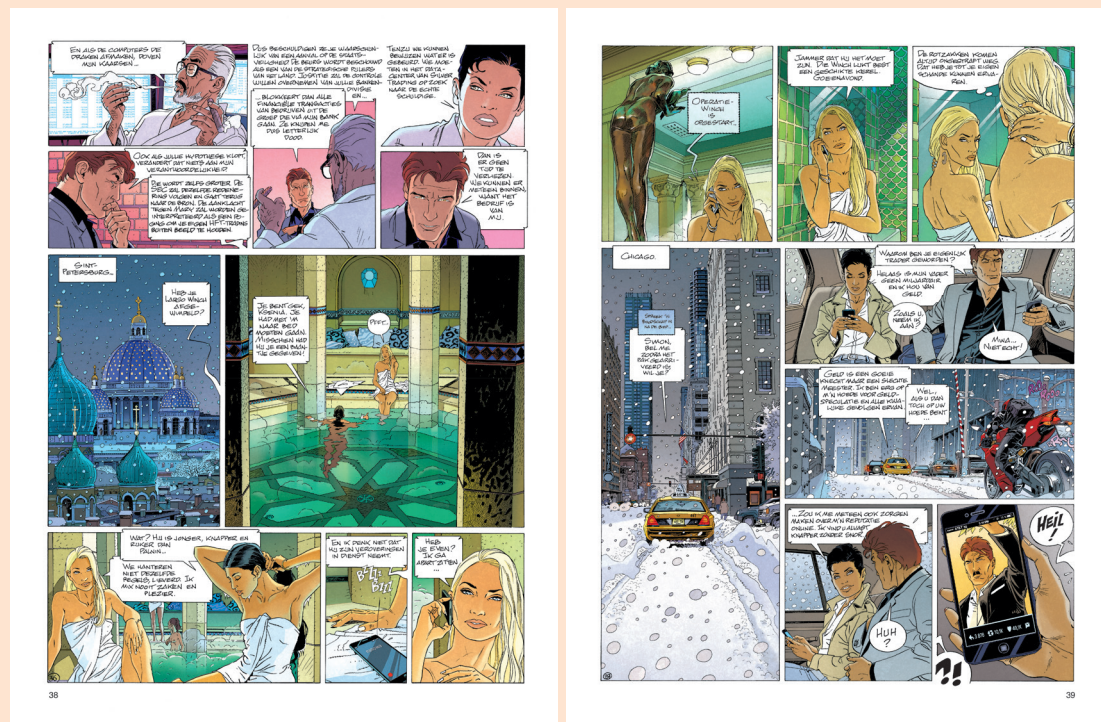
werden nog ingekleurd met plakkaatverf. Die verf heeft het nadeel dat er in elk kleur zwartpartikels zitten. Hierdoor zijn al die kleuren de facto dof. Met computerinkleuringen heb je dat niet. Daar is groen nog 100% groen. Daardoor komt die inkleuring ook feller én moderner over. Om de reeks actueel te houden én nieuwe lezers aan te trekken, heb ik dan ook besloten om de oude inkleuring te

vervangen. Het verschil is enorm. Papier, drukpersen, kleur,... we maken echt een sprong van bijna dertig jaar. Nu is het zesde deel afgewerkt en klaar voor de herdrukken. Eind 2019 hoop ik dat de volgende twee delen klaar zijn. En zo gaan we door tot we aan DE DRIE OGEN VAN DE BEWAKERS VAN DE TAO zitten. Ook die inkleuring wordt nog herwerkt, want het is ingekleurd met ouderwetse technologie."

Het is dus echt de bedoeling om de jongeren te bereiken?

FRANCO: "Absoluut. We merken dat de reeks nog steeds aanslaat bij studenten en andere jonge lezers. Maar die generatie is het wel gewoon om alles te bekijken in HD of 3D. We kunnen hen niet meer verleiden met geschilderde tekeningetjes van een slechte kwaliteit. Kijk naar de games van vandaag en vergelijk die met de

Locatiewijzigingen worden aangegeven door andere hoofdkleuren om de leesbaarheid te verhogen.

“We merken dat de reeks nog steeds aanslaat bij studenten en andere jonge lezers. Maar die generatie is het wel gewoon om alles te bekijken in HD of 3D.

Boven: Knipoogje naar *KUIFFE: HET GEBROKEN OOR...*
 Onder: Coleen McBride, een knipoogje naar actrice Robin Wright uit de tv-reeks *HOUSE OF CARDS*.

De keuze voor nieuwe personages vind ik altijd moeilijk. Daar kruipt enorm veel tijd in.

oude. Hetzelfde met films. Kleur en professionele afwerking zijn vandaag essentieel. Willen we relevant blijven, moeten we onze oudere strips moderniseren.”

Het twintigste jubileumalbum was bij momenten een romantische vaudeville waarin bijna alle nevenpersonages even werden opgevoerd. Is het de bedoeling om in de personages te snoeien en er enkele uit de serie te schrijven?

GIACOMETTI: “Daar ga je weer. Je vist weer naar het vervolg!” *(bolderlacht)*

FRANCO: “Onverbeterlijk, hé. Het enige dat ik je kan zeggen, is dat het volgende album totaal verschillend wordt van dit. We zullen geen kopie van

MORNING STAR maken! Het ritme zal weer anders zijn. Sommige personages krijgen een totaal andere invalshoek en de rest ga ik je niet zeggen.”

Ik stelde de vraag omdat de indrukwekkende Veenstra in het organigram van de Winch Group niet staat ingevuld als directeur van de Merchant Fleet. Ik dacht dat ze door haar doortastend optreden in het vorige album onmiddellijk benoemd werd tot directeur.

FRANCO: “Toen me alsjeblieft even het boek. Dat is raar. In de softcover staat ze wel netjes afgedrukt. Dat zal een foutje zijn. Veenstra is nog aan boord.”

Veenstra wel dus. Wie niet?

GIACOMETTI: “Philippe, we gaan dit hier eens zelf een andere kant opsturen. *(fluistert wat tegen Franco)* Mag ik het hem zeggen?”

FRANCO: “Ja, doe maar.”

GIACOMETTI: “Heb je onze Kuiffereferentie gezien in MORNING STAR?”

Euh...

FRANCO: “We hebben hem. *(lacht)* Kijk hier eens naar prent 4 op pagina 16.”

Waw, Het Gebroken Oor! Wat een prachtige dialoog. Niet alleen figuurlijk past hij daar niet, ook letterlijk. Geweldig!

FRANCO: “Je bent de allereerste aan

wie we dat zeggen. Niemand heeft er ons al op gewezen. Voilà.”

Dank je wel voor de primeur! Misschien heb ik er ook eentje voor jullie. Ik denk te weten naar waar Largo zijn hoofdzetel zal verhuizen. In de rand van Parijs bestaat er een kleine vastgoedvennootschap, Largo Winch genaamd. Volgens de gegevens uit de balanscentrale heeft hij wel nog wat werk om miljardair te worden.

FRANCO: “Dat meen je niet! Onze fans zitten echt overal.”

Mag ik jullie ook bedanken voor jullie empathie. Nu Netflix onverwachts met HOUSE OF CARDS stopt, hebben jullie mevrouw Underwood oftewel Robin Wright een mooie nieuwe rol gegeven. Super!

FRANCO: *(lacht)* “De keuze voor nieuwe personages vind ik altijd moeilijk. Daar kruipt enorm veel tijd in. In MORNING STAR doen er twintig nieuwe mee die toch minimaal enkele bladzijden meegaan. Een deel van hen vind ik gewoon uit. Een ander deel zijn cameo’s van mensen die bijna ik alleen ken. Dat zijn vrienden of familie die ik vraag omdat hun fysieke verschijning me gepast lijkt voor die rol. In -20 SECONDEN is bijvoorbeeld de corrupte CIA-agent een cameo van

Guillaume Pahlawan (de uitgever van Versailles Plus en organisator van ondermeer een grote Francq-tentoonstelling in het stadhuis van Versailles. De man gebruikt trouwens de afbeelding van Francq als foto op zijn LinkedIn-pagina, red.). De butler van Winch in VENETIË ZIEN... EN STERVEN is mijn schoonvader. Mijn schoonmoeder is dan weer dokter Barbara Stone uit DE WET VAN DE DOLLAR.”

En Robin Wright is dan ook een vriendin?

FRANCO: “Helaas niet. Haar verschijning in HOUSE OF CARDS paste perfect voor het personage wat ik zocht. Die haren kort geknipt, de iets te strenge bril, die kaaklijn,... mmmm.”

Gebruikt u hiervoor foto's?

FRANCO: “Vroeger ging ik heel vaak naar een fotobank in Brussel waar ik mijn personages uitzocht. Ik kocht dan die foto's op. Vandaag surf je gewoon op het internet en dan vind je er genoeg. Aan de hand van enkele sleutelfoto's probeer ik dan het uiterlijk van het personage in mijn vingers te krijgen en dan ben je vertrokken. Ik probeer wel om zo weinig mogelijk acteurs te verwerken in mijn strips. Je herkende er eerst Robin Wright in én dan pas de inspectrice van de beurswaakhond SEC. Dat is niet goed. Daarom zijn dit personages die maar

eventjes zullen meespelen. Ze leiden te veel af. Aan de andere kant zijn dit net knipogen die een strip rijker maken.”

Men zit hier al driftig te zwaaien dat ik moet afronden. Nog een uitsmijtertje. Wat is de vreemdste plaats waar jullie al terechtgekomen zijn dankzij LARGO WINCH?

FRANCO: “Dankzij LARGO kom ik inderdaad op de meest exquise plaatsen of luxe-evenementen, maar voor de stripvoorstelling van DUTCH CONNECTION hebben ze me meegeleurd naar een verwerkingsfabriek van augurken.”

GIACOMETTI: “Wat zeg je nu?”

FRANCO: “In dat deel legden we uit dat je azijn, veel azijn, nodig hebt om heroïne te kunnen maken. De Nederlandse inspectrice legde in dat album de link met een augurkenfabriek waarvan de azijnfacturen niet klopten met de productie. En plots stond ik ergens in het zuiden van Frankrijk samen met allemaal belangrijke mensen in een geurige augurkenfabriek. Die boeklancering is me nog lang in de kleren blijven hangen.”

(lacht) Dat kan ik me voorstellen. Hartelijk dank heren voor het interview. Ow, ik heb nog geen titel voor boven mijn interview. Even

kort: is de nieuwe Largo Winch meer James Bond of toch meer Zuckerberg?

GIACOMETTI: “Largo is noch Bond, noch Zuckerberg. Largo Winch is Largo Winch, de grootste stripheld van onze eeuw. Maar die eer is volledig weggelegd voor Jean Van Hamme. Hij creëerde Largo al in 1973. Je moet het maar doen... *By the way*, zijn Zuckerberg en Bond niet zelf een beetje Largo Winch?”

Alexis Dragonetti, de uitgever van Ballon Media waar Dupuis bij behoort, naast Largo Winch, Philippe Francq en Éric Giacometti.

